

se učit stejně dobře na př. u Verhaerena jako u Březiny. Ale slouží mu ke cti, že učil se u Březiny, neboť Březina není jen veliký básník, ale i veliký Čech a veliký Slovan. A není pochyby také, že Bojko vrátí s úroky svou půjčku a počíná vracet ji již v této knize. Ukázal jsem, jak jeho básnická koncepce projevuje zde již in nuce svou původnost a není pochyby, že původnost ta bude se stupňovat a růst v díle příštím.

Hugo Boettinger a Mir iskusstva v paviloně Manesově

Pan Hugo Boettinger podal v paviloně „Manesově“ přehled desítiletí své činnosti umělecké a potvrdil tím jen starý náš soud, že jest spíše obratný, elegantní, pružný, vnímavý, vkusný, účelivý a přimykavý malíř než karakterní a výrazný umělec-tvůrce. Pan Boettinger se za těchto deset let mnohemu naučil v Paříži i v Londýně, čemu, pravda, nedovedl by se naučit tak lehce a plynně každý, ale mezi tím mnohým jest i mnoho, co bude musit *zapomenout*, má-li se dostat dál a výš, má-li se přiblížit vlastní tvorbě umělecké, která vždy a všude jest a musí být *dílem vlastní duše*. Jsou tu některé práce posledního data, v nichž, cítíš, touží cosi výš z klece zajímavé a někdy i bravurní pastíše — ale nalezne-li autor v sobě dost síly a víry výtvarné, dost vnitřního tepla, aby tomu dal křídla, nedá se dnes ještě rozhodovat. —

Mir iskusstva byl umělecký měsíčník na svou dobu velmi krásné a vysoké úrovně; nebylo v něm ovšem všecko zlato, ale třpytilo se v něm všecko; a nejen oslňovalo, ale mnohé v něm opravdu i hrálo nás, kdož jsme ne bez závistných vzdechů probírali se jeho objemnými a bohatými sešity. V Miru iskusstva nalezl jsi vždycky vedle ukázek nejdůležitější současné tvorby ruské i smetanu všeho umění západního (byli moderní umělci francouzští, jež ne-li objevil, alespoň ukázal v celém jich bohatství jejich krajanům teprve Mir iskusstva). Mir iskusstva jako vůdčí výtvarný orgán své doby zvláště názorně potvrzoval to, co již Dostojevskij vytknul jako sám ka-

rakteristický znak ruské básnické i výtvarné duše: nezávistnou, oddanou, opravdu bratrsky zbožnou lásku k umělecké i filosofické myšlence západní Evropy. Byli básníci a myslitelé, tak asi praví Dostojevskij, kteří byli přivítáni v Rusku opravdovější láskou a působili zde hlouběji a výrazněji než ve své domovině; a má jistě pravdu, vzpomeneš-li jen ruských osudů Byronových, Schillerových, Hegelových, Victor Hugových, George Sandových, Zolových, Flaubertových, Verlainových, Verhaerenových, Maeterlinckových. Síla ruské poesie a ruského umění zdá se mně vést konec konců v tom, že byly vždycky *opravdu světové*, že vznikly v uvědomělé, široké a velkodušné soutěži s literaturami a uměními západními; jen tak a nejinak mohly se státi v kladném smyslu slova národními.

Není umění opravdu národního, které není zároveň světové a všelidské. Že to nejen pochopily, ale prožily a prožily, činí sílu a velikost moderní ruské poesie a moderního ruského umění. Vezmi si básníka nejnárodnějšího, Dostojevského: kolik poznal, objal a pojal v sebe z umělecké a básnické myšlenky západní! Co Victor Hugo a George Sandová měli ve svých snahách nejvyššího a nejčistšího, asimiloval si v tajemné dílně svého porozumění a své lásky. V Rusku byl a jest nemožný zjev, který se vyskytá pravidlem a neustále u našich národních: opovrhování a laciné podceňování umění západního, hlavně francouzského. Naši národníci soudili a soudí, že ke vzniku národní literatury nebo národního umění českého stačí izolovati se od západu, nestarati se o něj, posmívati se mu. Že obmezenectví toto nevede k ničemu než k pohodlnictví a tím k sebeklamům, mělo by býti již jednou jasné a jasné právě nám.

Výstava ruské skupiny pod Kinskou jest jen jakýmsi hodně náhodným doslovem k starším ruským výstavám u nás z let 1904 a 1906; nepodává vůdčích duchů a ideí *dnešního* ruského umění a také o včerejšku podává obraz nejen jednostranný a kusý, ale často i bledší, než jest skutečnost; není tu na př. Somova, Serova, Vrubela — vesměs typických moderních umělců ruských, kteří náležejí již uměleckému vývoji a umělecké historii.

Ale i ty náhodné zlomky, které se zde sešly, dávají tušit velmi pěkný celkový útvar, od něhož odpryskly. Předně vidíš, že jsi mezi „dobrymi Evropany“. Vzduch, který zde dýšeš, jest opravdový vzduch kulturní; jest to většinou dobrá malba velmi vyspělého a poučeného výrazu formového. Že při takovém Tarchovu, Grabovu, Rylovu jest možno ukázat na vzory francouzské, může pohoršovat jen lidi malé víry; dříve nebo později zužijí mladí Rusové své školy západní jistě k cílům sobě vlastním a nebudou v ní vidět víc než to, čím opravdu jest: kamenem k vlastní výtvarné budově. Že ruská nota dovede souznít a často i přeznít, vidíš již na starších, kde odstup časový jest větší; ať to jsou kulturní krajiny Benuovy, ať ruské portréty Golovinovy a Bobrovského, odevšad dýše na tebe cosi ruského, co bys zatím ne vždy dovedl jasně definovat, ale co přesto určitě cítíš.

Jiný moment, který se ti vtírá z této výstavky, jest *divadelnická vášeň* řady umělců, zde seskupených. Bakst, Benua, Bilibin, Roerich, Dobužinský pracovali s láskou pro divadlo, podávali návrhy dekorací k operám i dramátům, kreslili figury k baletům, komponovali féerie; jsme zde ve vlasti Uměleckého divadla moskevského, v mladém národě, který miluje divadlo s tou krásnou opravdovostí a vášnivou vážností, jakou cítí ku světu barevných ilusí a klamů jen děti. Nelze se dosti zamyslet nad touto krásnou oddaností a rytířskou službou princezně nejrozumnější a nejprchavější; poškozují-li snad dnes v něčem mladé ruské umění nebo ohrožují-li je nějakým nebezpečím, vyrovná to snad zítra ziskem fantastického rozmaru a gracie a barevného pelu.